

» πομεν ἐκ πείρας, ὅτι μεγάλα διέπραξαν οἱ ἡγεμόνες ἐκεῖ-
 » νοι, οἵτινες ἐλάχιστα ἐτήρησαν τὸν λόγον αὐτῶν, κατώρ-
 » θωσαν διὰ τῆς πανουργίας νὰ μεταβάλουν τοὺς ἐγκε-
 » φάλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τέλος κατέστρεψαν πάντας
 » τοὺς στηριζομένους εἰς τὴν χρηστότητα αὐτῶν . . . Ἄρ-
 » χων συνετὸς δὲν δύναται ἢ δὲν ὀφείλει νὰ τηρῇ τὸν δο-
 » θέντα λόγον, ὅσάκις βλάπτεται ἐξ αὐτοῦ, τὰ δὲ αἷτια,
 » ἕνεκα τῶν ὁποίων ὑπεσχέθη, ἐξέλιπον. Πλὴν τούτου οὐ-
 »δέποτε οἱ ἡγεμόνες ἀμοιροῦσι νομίμων λόγων, ἵνα δι-
 » καιολογήσουν τὴν ἀθέτησιν τῶν ὑποσχέσεων. Ἄλλ' εἰ-
 » ναι ἀναγκαῖον νὰ χρωματίζουν αὐτοὺς καλῶς, καὶ νὰ
 » εἶναι ἐξόχως πανοῦργοι καὶ ὑποκριταί... Οἱ δὲ ἀνθρω-
 » ποι εἶναι τοσοῦτον ἀπλοῖ καὶ ὑπείκουν εἰς τὴν κρατοῦ-
 » σαν ἀνάγκην, ὥστε ὁ ἀπατῶν εὐρίσκει πάντοτέ τινα νὰ
 » ἀπαντήσῃ ».

Εἶναι πρόδηλον ὅτι τοιαῦτα ἦθη καὶ τοιαῦται ἀρχαὶ
 ἐπιδρῶσι μεγάλως εἰς τοὺς χαρακτῆρας. Καὶ πρῶτον μὲν
 ἡ ἀπόλυτος ἔλλειψις δικαιοσύνης καὶ ἀστυνομίας, ἡ ἀδεῆς
 διάπραξις τῶν κακουργημάτων καὶ φόνων, ἡ ὑποχρέωσις
 τοῦ ἐκδικεῖσθαι ἀπηνῶς καὶ τοῦ ἐμπνέειν φόβον χάριν
 τῆς ὑπάρξεως, ἡ ἄπαυστος προσφυγὴ εἰς τὴν βίαν, ἐμβά-
 πτουν τὰς ψυχάς· ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ τὴν ἕξιν τῶν ἄκρων
 καὶ αἰφνιδίων ἀποφάσεων· ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ νὰ φο-
 νεύῃ ἰδιοχείρως ἢ δι' ἄλλων αὐτοστιγμεί.

Πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὴ διάγει ἐν συνεχεῖ καὶ ἄκρῳ κιν-
 δύνῳ εἶναι πλήρης μεγάλης ἀγωνίας καὶ παθῶν τραγικῶν,
 δὲν καταναλίσκει εὐαρέστως τὸν χρόνον εἰς τὸ νὰ δια-
 στέλλῃ τὰς λεπτότητας τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ, δὲν εἶναι
 περιέργως καὶ ἡσύχως κριτικός. Αἱ κατέχουσαι αὐτὸν συγ-
 κινήσεις εἶναι μεγάλαι καὶ ἀπλαῖ. Διότι δὲν διακινδυνεύει
 μέρος τῆς ὑπολήψεως ἢ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀλλ' ὀλό-
 κληρος ὁ ἰδικός του καὶ τῶν οἰκείων βίος. Ἐκ τοῦ ἀνωτά-
 του σημείου δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς τὸ κατώτατον, καὶ
 ὡς ὁ Remiro, ὁ Poggio, ὁ Gravina, ὁ Oliveretto, νὰ

ἐγερθῆ ὑπὸ τὴν μάχαιραν ἢ τὸν βρόχον δημίου. Ὁ βίος εἶναι θυελλώδης καὶ ἡ θέλησις τεταμένη. Αἱ ψυχαὶ εἶναι ἰσχυρότεραι καὶ ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ.

Ἐπεθύμουν νὰ συλλέξω πάντα ταῦτα τὰ στοιχεῖα καὶ νὰ καταδείξω εἰς σᾶς οὐχὶ πλέον ἀφηρημένην ἔννοιαν, ἀλλὰ πρόσωπον ὄντων. Ἐχομεν τὰ ἀπομνημονεύματα προσώπου, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς ἀφελῶς γραμμένα καὶ τούτου ἕνεκα διδακτικώτατα, ἅτινα κάλλιον βιβλίου θέλουν θέσει ὑπὸ τὰς ὄψεις σας τοὺς τρόπους τοῦ αἰσθάνεσθαι, σκέπτεσθαι καὶ ζῆν τῶν συγχρόνων. Ὁ Benvenuto Cellini δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ζωηρὸν ἀπεικόνισμα τῶν βιαίων παθῶν, τοῦ παραβόλου βίου, τῶν αὐτομάτων καὶ ἰσχυρῶν διανοιῶν, τῶν πλουσίων καὶ κινδυνωδῶν δυνάμεων, αἵτινες ἔφεραν τὴν Ἀναγέννησιν εἰς Ἰταλίαν, καὶ αἵτινες, ὑποσκάπτουσαι τὴν κοινωνίαν, παρήγαγον τὰς τέχνας.

Κυρίως μᾶς ἐκπλήττει ἡ δύναμις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐλατηρίου, ὁ δραστήριος καὶ γενναῖος χαρακτήρ, ἡ ἰσχυρὰ πρωτοβουλία, ἡ ἔξις τῶν ἐξαπίνης βουλευμάτων καὶ τῶν ἄκρων ἀποφάσεων, ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ δράναι καὶ πάσχειν, διὰ βραχέων δὲ ἡ ἀκαταδάμαστος δύναμις τῆς ἀλωβήτου φύσεως. Τοιοῦτον ἦτο τὸ ὑπερήφανον ζῶον, πάντοτε ἀγωνιζόμενον καὶ πάντοτε ἀντέχον, τὸ ὁποῖον τὰ τραχέα τοῦ μεσαίωτος ἦθη ἔθρεψαν, ἡ δὲ μακρὰ εἰρήνη καὶ ἀσιτυνομία ἐξεμάλαξαν ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν. Ἦγε τὸ δέκατον ἔκτον, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γιοναππὶ τὸ δέκατον τέταρτον τῆς ἡλικίας ἔτος. Ὑβρισθεὶς ποτε ὁ Γιοναππὶ ὑπὸ τινος ἄλλου νέου προσεκάλεσαν αὐτὸν εἰς μονομαχίαν. Μετέβησαν ἔξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως καὶ ἐμονομάχησαν διὰ τοῦ ξίφους. Ὁ Γιοναππὶ ἀφώπλισε τὸν ἀντίπαλον, ἐτραυματίσεν αὐτὸν καὶ ἐμάχετο ἀκόμη, ὅτε οἱ συγγενεῖς τοῦ τραυματίου ἐπελθόντες ἐπέπεσαν κατ' αὐτοῦ διὰ ξιφῶν καὶ λίθων, ὥστε ὁ δυστυχὴς νεανίας ἐτρώθη καὶ ἔπεσεν. Ὁ Cellini

παραγενόμενος ἐξήγαγε τὸ ξίφος καὶ ὤρμησε κατὰ τῶν
 προοβαλλόντων, ἀποφεύγων τοὺς λίθους ὅσον ἐδύνατο
 καὶ μὴ ἐγκαταλείπων τὸν ἀδελφὸν οὐδὲ βῆμα· ἔμελλε νὰ
 φονευθῆ, ὅτε στρατιῶται διερχόμενοι ἐθαύμασαν τὴν
 ἀνδρείαν αὐτοῦ, καὶ μετασχόντες τῆς συμπλοκῆς ἔσω-
 σαν αὐτόν. Τότε ἔλαβε τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ
 τὸν μετέφερεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον. — Θέλετε εὖρεϊ
 πλεῖστα τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα αὐτοῦ. Ἐκ θαύματος
 ἀπέφυγε πολλάκις τὸν θάνατον· φέρων πάντοτε τὸ ξί-
 φος ἢ τὸ πυροβόλον ἢ τὸ ἐγχειρίδιον, εἰς τοὺς δρόμους,
 εἰς τὰ δημόσια κέντρα, κατὰ τῶν προσωπικῶν ἐχθρῶν,
 τῶν διεσπαρμένων στρατιωτῶν, τῶν ληστῶν, τῶν παν-
 τοίων ἀντιπάλων, ἀμύνεται καὶ συνηθέστερον προσβάλ-
 λει. Ἡ καταπληκτικωτάτη τῶν πράξεων αὐτοῦ εἶναι ἡ
 ἀπόδρασις ἐκ τοῦ πύργου Saint-Ange, ὅπου ἐφυλακίσθη
 μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνθρωποκτονίας. Κατέβη ἐκ τοῦ με-
 γάλου τούτου ὕψους διὰ σχοινίων, τὰ ὅποια ἔκαμεν ἀπὸ
 τὰ καταπετάσματα τῆς κλίνης, ἐνέτυχε φρουρὸν, ὅστις
 πτοηθεὶς ἐκ τῆς ἀπελπιστικῆς καὶ φοβερᾶς αὐτοῦ ὄψεως
 ὑπεκρίθη ὅτι δὲν εἶδεν αὐτόν, ὑπερέβη διὰ δοκοῦ τὸ
 δεύτερον τεῖχος, ἐξῆψεν ἐξ αὐτοῦ τὸ τελευταῖον σχοινίον
 καὶ ὠλίσθησε πρὸς τὰ κάτω. Ἀλλὰ τὸ σχοινίον ἦτο λίαν
 βραχύ· ἔπεσε καὶ ἔθραυσε τὴν κνήμην κάτωθι τοῦ γόνα-
 τος· τότε ἐπέδεσε τὴν κνήμην καὶ ἐσύρθη αἰμόφυρτος
 μέχρι τῆς πύλης τῆς πόλεως· ἐπειδὴ ἦτο κλειστή, εἰσεχώ-
 ρησε κάτωθεν, ἀνασκάψας τὴν γῆν διὰ τοῦ ἐγχειριδίου·
 οἱ κύνες ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ, ἐφόνευσαν ἓνα καὶ εὐρὼν
 ἀχθοφόρον μεταφέρεται παρὰ τινι φίλῳ πρεσβευτῆ. Ἐ-
 νόμιζεν ὅτι ἐσώθη καὶ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ πάπα,
 ἀλλ' αἴφνης συνελήφθη ἐκ νέου καὶ ἐνεβλήθη εἰς
 δυοῶδη εἰρκτήν, ὅπου τὸ φῶς εἰσήραχτο δύο ὥρας τὴν
 ἡμέραν. Ὁ δήμιος ἦλθε καὶ συγκινηθεὶς ἐφείσθη αὐτοῦ
 τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἐκτοτε ἠρκέσθησαν νὰ φυλάττουν
 αὐτὸν αἰχμάλωτον· τὸ ὕδωρ κατέρρεεν, ἡ ἀχυρίνη στρω-

μνή ἐσήπετο, αἱ πληγαὶ αὐτοῦ δὲν ἐκλείοντο. Διῆλθεν οὕτω πολλοὺς μῆνας· ἡ εὐεξία αὐτοῦ ἀντέσχε. Σῶμα καὶ ψυχὴ τοιαύτης κατασκευῆς φαίνονται ὅτι εἶναι ἐκ πορφυρίτου καὶ γρανίτου, ἐν ᾧ τὸ ἡμέτερον σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἐκ κριωλίας καὶ γύψου.

Ἄλλ' ὁ πλοῦτος τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος οὐδὲν ἐλάττωται τῆς δυνάμεως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς. Οὐδὲν μᾶλλον εὐκαμπτον καὶ δαψιλὲς τῶν νεαρῶν καὶ εὐεκτους ἐκείνων ψυχῶν. Παράδειγμα εὐρισκεν ἐν τῇ οἰκογενεῖα αὐτοῦ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτο ἀρχιτέκτων, καλὸς ἰχνογράφος, μουσικὸς περιπαθῆς, κρούων τὸ ἐπτάχορδον καὶ ψάλλων μόνος πρὸς τέρψιν· κατεσκεύαζε κάλλιστα ἐκ ξύλου μουσικὰ ὄργανα, κλειδοκύμβαλα, ἐπτάχορδα, βαρβίτους, κιθάρας, ἐξειργάζετο καλῶς τὸν ἐλέφαντα, ἦτο δεξιότατος εἰς τὴν κατασκευὴν μηχανῶν, ἠύλει μεταξὺ τῶν μουσικῶν τοῦ ἡγεμόνος, ἐγίνωσκεν ὀλίγα λατινικὰ καὶ ἐποίει στίχους. Οἱ ἄνθρωποι τῶν χρόνων ἐκείνων εἶναι παντογνώσται. Πλὴν τοῦ Leonardo de Vinci, τοῦ Pic de la Mirandola, τοῦ Laurent de Medicis, τοῦ Leo Batista Alberti καὶ τῶν ὑπερόχων διανοιῶν βλέπει τις πολιτικούς καὶ ἐμπόρους, μοναχοὺς, βιομηχάνους, ὑψουμένους τότε διὰ τῆς καλαισθησίας καὶ τῶν ἕξεων αὐτῶν εἰς τὴν περιοπὴν τῶν ἔργων καὶ τῶν ἡδονῶν, ἅτινα εἶναι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὁ ἰδιάζων κληρὸς τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων ἀνδρῶν καὶ τῶν εὐγενεστέρων φύσεων. Ὁ Cellini συγκατελέγετο ἐν τούτοις· ἐγένετο ἄριστος αὐλητῆς καὶ σαλπικτῆς, καίπερ ἄκων, διότι ἀπεστρέφετο τὰς ἀσκήσεις ταύτας, χάριν μόνον τοῦ πατρὸς ἀσχολούμενος εἰς αὐτάς. Πλὴν τούτου τάχιστα κατέστη ἄριστος ἰχνογράφος, χρυσοχόος, ἐγκαυστής, γλύπτῆς, χαλκουργός. Συγχρόνως δ' εὐρέθη μηχανικὸς καὶ ὀπλοποιός, κατασκευαστῆς μηχανῶν, ὀχυρωμάτων, πληρῶν, χειριζόμενος καὶ εὐθύνων τὰ τηλεβόλα κάλλιον τῶν εἰδημόνων. Πολιορκουμένης τῆς Ρώ-

μης ὑπὸ τοῦ κοντοσταύλου Bourbon ἐπήνεγκε διὰ τῶν λιθοβόλων μεγάλας καταστροφὰς τῷ πολιορκοῦντι στρατῷ. Εὐστοχος σκοπευτὴς ἐφόνευσε ἰδιοχείρως τὸν κοντόσταυλον· κατεσκεύαζε μόνος τὰ ὄπλα αὐτοῦ καὶ τὴν πυρίτιδα καὶ ἐφόνευε διὰ τῆς σφαίρας πτηνὸν εἰς ἀπόστασιν διακοσίων βημάτων. Ὁ ἐφευρετικὸς αὐτοῦ νοῦς ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ ἐν πάσῃ βιομηχανίᾳ ἀνεκάλυπτε μεθόδους ἰδιαιτέρας, τὰς ὁποίας δὲν ἀνεκοίνωνεν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ αἵτινες διήγειρον « ἀπάντων τὸν θαυμασμόν ». Εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἐπινοήσεως, πάντα εἶναι αὐτόματα, οὐδὲν γίνεται κατ' ἐμπειρίαν, τὰ δὲ πνεύματα εἶναι τόσῳ γόνιμα, ὥστε γονιμοποιοῦσι πᾶν πρᾶγμα, οὔτινος ἄπτονται.

Ὅταν ἡ φύσις εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρά, τοσοῦτον προνομιούχος, τοσοῦτον παραγωγός, ὅταν αἱ δυνάμεις κινῶνται μετὰ τосαύτης ὁρμῆς καὶ ἀκριβείας, ὅταν ἡ δραστηριότης εἶναι τοσοῦτον ἀδιάκοπος καὶ μεγάλη, ἡ συνήθης κατάστασις τῆς ψυχῆς εἶναι περίσσεια χαρᾶς, ἐνθουσιασμοῦ μέγας καὶ φαιδρότης. Ὁ Cellini ἐκ παραδείγματος μετὰ τραγικὰ καὶ φοβερὰ συμβάντα τίθεται εἰς ὁδοιπορίαν· καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, λέγει, « ἔψαλλα καὶ ἔτραγουδοῦσα ». Ἡ ταχεῖα αὕτη ἀνόρθωσις τῆς ψυχῆς εἶναι συχνὴ ἐν Ἰταλίᾳ, πρὸ πάντων δὲ καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ ψυχαὶ εἰσιν ἔτι ἀπλαι. « Ἡ ἀδελφή μου Liberata, » λέγει, ἀφ' οὗ ἔκλαυσε μετ' ἐμοῦ τὸν πατέρα αὐτῆς, τὴν ἀδελφήν, τὸν σύζυγον καὶ παιδίον τι, οὓς ἀπώλεσεν, » ἐσκέφθη καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς τοῦ δείπνου. Καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν οὐδεὶς πλέον ἐγένετο λόγος περὶ τεθνεώτων, ἀλλὰ περὶ μυρίων ἄλλων φαιδρῶν καὶ εὐτραπέλων πραγμάτων· ὅθεν τὸ δεῖπνόν μας ἔγινε λίαν εὐάρεστον ». Αἱ ἐπιθέσεις, αἱ προσβολαὶ καταστημάτων, οἱ κίνδυνοι φόνου καὶ φαρμακείας, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ζῆ ἐν Ῥώμῃ, ἀναμιγνύονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μετὰ συμποσίων, προσωπιδοφοριῶν, κωμικῶν ἐπινοή-

σεων, ἐρώτων οὕτως ἐλευθέρων, οὕτως ἀποτόμων, πάσης δὲ ἠπιότητος καὶ μυστηρίου ἀπηλλαγμένων, ὥστε ὁμοιάζουν πρὸς τὰς μεγάλας βενετικὰς καὶ φλωρεντινὰς γυμνότητας τῶν συγχρόνων εἰκόνων. Θὰ ἀναγνώσητε τὰ κείμενα· εἶναι πράγματα τοσοῦτον γυμνά, ὥστε δὲν πρέπει νὰ δεικνύονται δημοσίως, ἀλλ' εἰσὶ μόνον γυμνά· ἡ ταπεινὴ αἰσχρολογία καὶ ἡ ἐξευρημένη ἀναισχυντία δὲν νοθεύουν αὐτά· ὁ ἄνθρωπος ἐκρήγνυται εἰς ἀπλετον γέλωτα καὶ παρασύρεται ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας ἡδονῆς, ὡς τὸ ὕδωρ ῥεεῖ ἐπὶ κατωφερείας· ἡ εὐεξία τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ὑγιῶν καὶ νεαρῶν αἰσθήσεων, ἡ ὑπερβάλλουσα ζωικὴ ὁρμή, ἐξέχουν ἐν τῇ ἡδυπαθείᾳ, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις καὶ τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἠθικὴ καὶ φυσικὴ κατασκευὴ καταλήγει φυσικῶς εἰς τὴν ζωηρὰν φαντασίαν, τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω περιέγραψα. Ὁ ἄνθρωπος οὕτω διαπλασμένος δὲν ἀντιλαμβάνεται τῶν πραγμάτων κλασματικῶς καὶ τῇ βοηθείᾳ λέξεων, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ συλλήβδην καὶ δι' εἰκόνων. Αἱ ἰδέαι αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηρθρωμένοι, καταταγμένοι, διατυπωμένοι εἰς ὠρισμένον τύπον, ὡς αἱ ἡμέτεραι· ἀναβλύζουν ὀλόκληροι, χρωματισμένοι καὶ ζῶσαι. Ἡμεῖς συλλογιζόμεθα, ἐκεῖνος δὲ βλέπει. Διὰ τοῦτο εἶναι πολλάκις φαντασιοκόπος. Αἱ κεφαλαὶ αὗται αἱ τοσοῦτον πλήρεις, βροίθουσαι εἰκόνων γραφικῶν, εἶναι πάντοτε ἐν ἀναβρασμῷ καὶ σάλῳ. Ὁ Benvenuto ἔχει πεποιδήσεις παιδίου, εἶναι δεισιδαίμων ἢ χυδαῖος. Πιερίνός τις, ὅστις ἐκακολόγει αὐτόν τε καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἐκραύγασεν ἐν ὥρᾳ παραφορᾶς· « Ἐὰν ὅ,τι λέγω » δὲν εἶναι ἀληθές, ὁ οἶκος οὗτος νὰ καταρρεύσῃ ἐπ' ἐμοῦ ! ». Μετά τινα χρόνον τῶντι ὁ οἶκος κατέρρευσε καὶ ἐτραυματίσθη τὴν κνήμην. Ὁ Benvenuto ἐθεώρησε τοῦτο τὸ γεγονός ὡς ἔργον τῆς θείας προνοίας, ἡ ὁποία ἐτιμώρησε τὸ ψεῦδος τοῦ Pierino. Διηγεῖται λίαν σπουδαίως ὅτι, ἐν Ῥώμῃ ὧν, ἐγνώρισε μάγον, ὅστις ὀδηγήσας

αὐτὸν τὴν νύκτα εἰς τὸ Colysée ἔρριψε κόνιν εἰς τοὺς ἄνθρακας καὶ εἶπε λόγους μαγικούς· παραχρῆμα ὄλος ὁ περίβολος ἐπληρώθη διαβόλων. Τὴν ἡμέραν ταύτην προδήλως ὑπέπεσεν εἰς ἀμβλυωπίαν. Ἐν τῇ εἰρκτῇ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ καίει, δὲν ἀποθνήσκει ἐκ τῶν πληγῶν καὶ τῆς μολυσμένης ἀτμοσφαίρας διότι εἶναι ἐστραμμένος πρὸς τὸν Θεόν. Ἔχει μακρὰς συνεντεύξεις μετὰ τοῦ φύλακος ἀγγέλου· εὐχεται νὰ ἐπανίδῃ τὸν ἥλιον, εἴτε κατ' ὄναρ εἴτε πραγματικῶς, εὐρίσκεται δ' ἡμέραν τινὰ μετενεχθεὶς ἐνώπιον ἡλίου μεγαλοπρεποῦς, ὅθεν ἐξέρχεται ὁ Χριστὸς καὶ εἶτά ἡ Παρθένος, οἵτινες τοῦ κάμνουν σημεῖα χάριτος, καὶ βλέπει τὸν οὐρανὸν μετὰ πάσης τῆς αὐλῆς τοῦ Θεοῦ. Τοιαῦται φαντασίαι εἶναι οὐχὶ σπάνιαι ἐν Ἰταλίᾳ. Μετὰ βίον παράλυτον καὶ βίαιον, πολλάκις μάλιστα εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς κακίας ὁ ἄνθρωπος διατελῶν μεταμορφοῦται αἴφνης. Ὁ δούξ τῆς Φερράρας προσβληθεὶς ὑπὸ κινδυνώδους νόσου, ἐμποδισάσης αὐτὸν νὰ οὐρήσῃ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας, κατέφυγεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ διέταξε νὰ πληρώσουν πάντας τοὺς δουλευμένους μισθοῦς». Ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἔστης ἐξερχόμενος ὀργίων μετέβαινε νὰ ψάλλῃ μετὰ χοροῦ Γάλλων μουσικῶν· ἐξώρυττεν ὀφθαλμὸν ἢ ἔκοπτε τὴν χεῖρα διακοσίων ὀγδοήκοντα αἰχμαλώτων πρὶν πωλήσῃ αὐτούς, τὴν δὲ Μεγάλην Πέμπτην ἔπλυνε τοὺς πόδας τῶν πτωχῶν. Οὕτως ὁ πάπας Ἀλέξανδρος μαθὼν τὴν δολοφονίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἔτυπτε τὸ στήθος καὶ ἐξωμολογεῖτο τὰ κακουργήματα αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν συνελθόντων καρδινάλιων. Ἡ φαντασία, ἀντὶ νὰ ἐργασθῇ πρὸς ἡδονήν, ἐργάζεται ἐκ φόβου καὶ διὰ παρομοίου μηχανισμοῦ, τὸ πνεῦμα αὐτῶν προσβάλλεται ὑπὸ εἰκόνων ὑρησκευτικῶν, ζωηρῶν, ὅσον αἱ αἰσθηταὶ εἰκόνες, ὑπὸ τῶν ὁποίων προσεβλήθη πρότερον.

Ἐκ τοῦ τοιούτου οἴστρου καὶ τοῦ πυρετοῦ τοῦ νοῦ, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς συγκινήσεως, δι' ἧς αἱ ἀπορροφητικαὶ

καὶ τυφλοῦσαι εἰκόνες κλονίζουσι πᾶσαν τὴν ψυχὴν καὶ πάντα τὸν σωματικὸν μηχανισμόν γεννᾶται εἶδος δράσεως, ἴδιον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἡ ἀνυπόμονος, ἀκαταμάχητος δρασις, ἡ βαίνουσα εὐθεΐα καὶ ἀπότομος πρὸς τὰ ἔσχατα, τουτέστι τὴν μάχην, τὸν φόνον καὶ τὸ αἷμα. Ὑπάρχουσι πλείστα παραδείγματα ἐν τῷ βίῳ τοῦ Benvenuto καταιγίδων καὶ κεραινοβολημάτων. Ἦρξε μετὰ δύο χρυσοκόων ἀντιπάλων, οἵτινες ἤρξαντο νὰ κραυγάζουν κατ' αὐτοῦ.

« Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀγνοῶ τίνος χρώματος εἶναι ὁ φόβος, ἤκειστα ἀνησύχουν διὰ τὰς ἀπειλάς αὐτῶν... Ἐν ᾧ ἐλάλουν, εἰς τῶν ἑξαδέλφων αὐτῶν ὁ Gherardo Guasconi τῇ προτροπῇ αὐτῶν ἴσως ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας καὶ ὤθησεν ἐπ' ἐμοῦ ὄνον διερχόμενον καὶ φέροντα πλίνθους, μετὰ τηλικαύτης δυνάμεως, ὥστε ἤσθάνθη ἄλγος δριμύ· ἐστράφην παραχρῆμα καὶ βλέπων ὅτι ἐγέλα ἐγρονθοκόπησα αὐτὸν τόσον σφοδρῶς εἰς τὸν κρόταφον, ὥστε ἀπώλεσε τὰς αἰσθήσεις καὶ ἔπεσεν ὡς νεκρός. Ἰδού, ἐκραύγασα πρὸς τοὺς ἑξαδέλφους αὐτοῦ, πῶς μεταχειρίζονται τοὺς ἀνάνδρους οὐτιδανούς τοῦ εἴδους σας». Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλον νὰ ὀρμήσουν κατ' ἐμοῦ, διότι ἦσαν πολυᾶριθμοι, ὁ θυμὸς μὲ παρέσυρε, ἀνέσπασα ἐγχειρίδιον καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς· « Ἐὰν κανεὶς ἀπὸ σᾶς ἐξέλθῃ τοῦ ἐργαστηρίου, εἰς ἄλλος ἅς σπεύσῃ εἰς ἀναζήτησιν πνευματικοῦ, διότι ὁ ἰατρὸς θέλει εἶσθαι ἄχρηστος». — Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπροξένησαν αὐτοῖς τοιοῦτον τρόμον, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ κινηθῇ, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἑξαδέλφον».

Ἐνεκα τούτου προσήχθη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν Ὀκτώ, οἵτινες ἦσαν ἐπιτετραμμένοι τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης ἐν Φλωρεντία, καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον τεσσάρων μεδίμων ἀλεύρου.

« Παρωργισμένος, φρυάττων ἐκ λύσεως, ἐγενόμην

» ὡς ὄφρις καὶ ἀπεφάσισα μέτρον ἀτελειστικόν... Περιέ-
 » μαινα οἱ Ὀκτώ νὰ μεταβοῦν νὰ γευματίσουν· τότε μεί-
 » νας μόνος καὶ βλέπων, ὅτι οὐδεὶς δορυφόρος μὲ παρε-
 » τήρει, ἐξῆλθον τοῦ μεγάρου καὶ ἔδραμον εἰς τὸ ἔργα-
 » στήριόν μου, ἔνθα ὠπλίσθην δι' ἐγχειριδίου, εἶτα δ'
 » ἀπῆλθον πετῶν μέχρι τῆς οἰκίας τῶν ἀντιπάλων μου.
 » Εὗρον αὐτοὺς εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ νέος Γεράρδος,
 » πρωτουργὸς τῆς ἔριδος, ἐπέπεσεν ἀμέσως ἐναντίον μου.
 » Ἐπληξα αὐτὸν εἰς τὸ στήθος δι' ἐγχειριδίου, τὸ
 » ὁποῖον διεπέρασεν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τὸ
 » φόρεμά του, τὸ κολόβιον, τὸ περιλαίμιον καὶ τὸ ὑπο-
 » κάμισον αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως χωρὶς νὰ ψαύσῃ καὶ τὴν
 » σάρκα καὶ προξενήσῃ βλάβην τινά. Ἐκ τῆς εὐκολίας,
 » μεθ' ἧς τὸ ὄπλον μου ὠλίσθησε, καὶ ἐκ τοῦ τριγμοῦ τῶν
 » διαρηγνυμένων ὑπὸ τοῦ σιδήρου ἐνδυμάτων ἐνόμισα
 » ὅτι ἐπλήγωσα βαρέως τὸν ἐχθρόν μου, ὅστις ἐκ τρό-
 » μου ἔπεσε χαμαί. « Προδόται! ἀνεφώνησα, ἐπέστη ἡ
 » ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποῖαν θέλω φονεύσει πάντας». Ὁ
 » πατήρ, ἡ μήτηρ καὶ αἱ ἀδελφαί, νομίζοντες ὅτι ἡ ὥρα
 » τῆς τελευταίας κρίσεως ἐσήμανε, προσέπεσαν γονυκλι-
 » νεῖς, ἐπικαλούμενοι ἔλεος μεγαλοφώνως. Βλέπων ὅτι
 » δὲν ἐτόλμων νὰ ὑπερασπίσουν ἑαυτούς, καὶ ὅτι ὁ Γε-
 » ράρδος ἔκειτο ὡς πτώμα, ἔκρινα ἀγενὲς νὰ κακοποιήσω
 » αὐτούς, πάντοτε δὲ μανιώδης ἐπήδησα κάτω τῆς κλί-
 » μακος. Εἰς τὴν ὁδὸν εὗρον τὴν λοιπὴν οἰκογένειαν
 » ἀποτελουμένην ἐκ δωδεκάδος τοῦλάχιστον ἀτόμων.
 » Ὁ μὲν εἶχε σιδηρᾶν δίκελλαν, ὁ δὲ χονδρὸν σωλῆνα
 » ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου, ἐκεῖνοι μὲν σφύρας ἢ ἄκμονας,
 » οὗτοι δὲ ῥάβδους. Ὁρμησα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ὡς
 » ταῦρος καὶ διὰ τῆς ὀρμῆς ἀνέτρεψα τέσσαρας ἢ πέντε.
 » Ἐπεσα καὶ ἐγὼ μετ' αὐτῶν, ἐξακολουθῶν νὰ στρέφω
 » τὸ ἐγχειρίδιον δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ!».

Πάντοτε ἡ χρῆσις τῆς χειρὸς παρακολουθεῖ τὴν διά-
 νοιαν αὐτοῦ, ὡς ἡ ἔκρηξις τὸν σπινθῆρα. Ὁ ἐσωτερικὸς

σάλος ἐπικρατῶν ἀποκλείει τὴν σκέψιν, τὸν φόβον, τὸ αἰσθημα τοῦ δικαίου, κάθε ἐπέμβασιν ὑπολογισμῶν καὶ συλλογισμῶν, οἵτινες, εἰς νοῦν πολιτισμένον ἢ εἰς κρασιν φλεγματικὴν παρεμβάλλουν χρόνον καὶ οἶονεὶ φραγμὸν ἀσθενῆ μεταξύ τῆς πρώτης ὀργῆς καὶ τῆς τελικῆς ἀποφάσεως. Ἐν ξενοδοχείῳ ὁ διευθυντής, ἔχων βεβαίως λόγους νὰ ἀνησυχῇ, ἀπήτησε νὰ πληρωθῇ, πρὶν παρᾶσχη εἰς αὐτὰν τὰ ἀναγκαῖα. « Οὐδὲ στιγμὴν ἔκλεια τοὺς » ὀφθαλμούς, λέγει· διῆλθον τὴν νύκτα ζητῶν μέσον » ἐκδικήσεως. Ἐσκέφθην τὸ πρῶτον νὰ ἐμβάλω πῦρ εἰς » τὸν οἶκον, εἶτα δὲ νὰ σφάξω τοὺς καλοὺς ἵππους, οὓς » ὁ ξενοδόχος εἶχεν εἰς τὸν στάβλον αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα » μοὶ ἐφαίνοντο εὐεκτέλεστα, ἀλλ' ἐπίσης δὲν ἦτο εὐ- » κολον νὰ σωθῶμεν ἐγὼ καὶ ὁ συνεταιῖρός μου». Ἄρκεῖται νὰ κομματιάσῃ καὶ σχίσῃ τέσσαρας κλίνας δι' ἐγχειριδίου. — Ἄλλοτε πάλιν ἀσχολούμενος ἐν Φλωρεντία εἰς τὴν χώνευσιν τοῦ Περσέως κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ· ἡ ὑπερβολὴ τῆς θερμότητος καὶ αἱ παρατεταμένα ἀγρυπνία, ἃς ὑπέστη ἐπιτηρῶν τὴν τῆξιν τοῦ μετάλλου, οὕτως ἐξήντησαν αὐτόν, ὥστε ἐφαίνετο ἀγωνιῶν. Ὑπηρέτης προσδραμῶν λέγει, ὅτι ἡ χώνευσις ἀπέτυχεν. « Ἐξέβαλον φοβερὰν φωνήν, ἀντηχήσασαν μέχρις ἐβδό- » μου οὐρανοῦ. Ἐπήδησα κάτω τῆς κλίνης, ἔλαβον τὰ » ἐνδύματα καὶ ἤρχισα νὰ ἐνδύωμαι, διαμοιράζων χάλα- » ζαν ποδοκτυπημάτων καὶ γρονθοκοπημάτων εἰς τὰς » θεραπαίνας, τοὺς ὑπηρέτας καὶ πάντας, ὅσοι ἤρχοντο » νὰ μὲ συνδράμουν». — Ἄλλοτέ ποτε ἦτο ἀσθενής, ὁ δὲ ἰατρὸς εἶχεν ἀπαγορεύσει νὰ δώσουν εἰς αὐτόν νὰ πῖν· ἀλλ' ἡ θεραπαινὶς ἐξ οἴκτου ἔδωκεν αὐτῷ ὕδωρ. « Μοὶ εἶπον βραδύτερον, ὅτι ταῦτα μαθὼν ὁ πτωχὸς μου Fe- » lice ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ προηνῆς. Ἐλαβεν ἔπειτα » ῥάβδον καὶ ἤρξατο νὰ τύπη σφοδρῶς τὴν θεραπαινίδα, » κραυγάζων· « Ἄ! προδοτίς, ἐφόνευσας αὐτόν!». Οἱ ὑπηρέται ἦσαν ταχεῖς εἰς τὸ προσβάλλειν, ὅσων οἱ κύριοι

αὐτῶν, ὄχι μόνον διὰ ῥάβδων, ἀλλὰ καὶ διὰ ξιφῶν. Ἐν ᾧ ὁ Benvenuto ἦτο καθειργμένος ἐν τῷ πύργῳ Saint-Ange, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ἀσκάνιος συνήντησε Michele τινά, ὅστις σκόπτων εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ Benvenuto ἀναμφιβόλως ἀπέθανε. « Ζῆ, ἀπήντησεν ὁ Ἀσκάνιος, ἀλλὰ σὺ θ' ἀποθάνῃς! » « Καὶ παραχρῆμα ἔπληξεν αὐτὸν δις διὰ τοῦ ξίφους εἰς τὴν κεφαλὴν. Διὰ τῆς πρώτης πληγῆς ἔρριψεν αὐτὸν χαμαί, διὰ δὲ τῆς δευτέρας, ὀλισθήσαντος τοῦ ξίφους ἀπέκοψε τρεῖς δακτύλους τῆς δεξιᾶς χειρός ». Ὑπάρχει ἀπειρία γεγονότων τοιούτων. Ὁ Benvenuto τραυματίζει ἢ φονεύει τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Luigi, τὴν ἑταίραν Pentesilea, τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ Rompeio, ξενοδόχους, ἄρχοντας, ληστές, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ, πανταχοῦ. Ἄς λάβωμεν μίαν τῶν ἱστοριῶν τούτων καὶ ὡς ἐξετάσωμεν ἀπάσας τὰς λεπτομερείας τῆς διηγήσεως, αἵτινες ἀπεικονίζουν τὰ αἰσθήματα.

Ἀγγέλλεται ὅτι ὁ Bertino Aldobrandi μαθητὴς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Benvenuto ἐφονεύθη.

« Ὁ δυστυχὴς ἀδελφός μου ἐξέβαλε τότε στενω-
 » ρεῖαν κραυγὴν λύσεως. Εἶτα δὲ εἶπε πρὸς τὸν Cio-
 » vani· τοῦλάχιστον δύνασαι νὰ μοὶ καταδείξῃς τὸν φο-
 » νέα; Ὁ Γιοναπὶ ἀπεκρίθη καταφατικῶς, λέγων, ὅτι
 » ἦτο εἷς ἐκ τῶν φερόντων σπάθην καὶ ὅτι εἶχε κυανοῦν
 » πτερόν ἐπὶ τοῦ πύλου. Ὁ δυστυχὴς ἀδελφός μου προ-
 » χωρήσας καὶ τὸν φονέα ἀναγνωρίσας ἐκ τῶν σημείων
 » τούτων ἐρρίφθη εἰς τὸ μέσον τῆς περιπόλου μετὰ θαυ-
 » μαστῆς ταχύτητος καὶ εὐτολμίας, πρὶν δὲ συλλάβουν
 » αὐτὸν κατέφερε πληγὴν εἰς τὴν γαστέρα τοῦ φονέως
 » διαμπερῆ καὶ ὤθησεν αὐτὸν κατὰ γῆς διὰ τῆς λαβῆς
 » τοῦ ξίφους. Προσέβαλεν ἔπειτα τοὺς λοιποὺς περιπό-
 » λους τόσον εὐθαρσῶς, ὥστε μόνος ἠδύνατο νὰ τρέψῃ
 » αὐτοὺς εἰς φυγὴν, ἀλλὰ πυροβολητὴς ἀμυνόμενος ἐκυ-
 » ροβόλησε καὶ ἐτραυμάτισεν ὑπεράνω τοῦ δεξιοῦ γό-
 » νατος τὸν γενναῖον ἀλλ' ἀτυχῆ νέον. Ἐπεσεν, ἡ δὲ

» περίπολος ἀνεχώρησε ταχέως, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ ἄλλος τις
» ἐπίκουρος ἐπίσης γενναῖος».

Μεταφέρουν τὸν δυστυχῆ νέον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Cellini· ἡ ἐγχείρησις ἀποτυγχάνει ἔνεκα τῆς ἀμαθείας τῶν τότε χειρουργῶν καὶ ἀποθνήσκει ἐκ τῆς πληγῆς. Τότε ἡ λύσσα καταλαμβάνει τὸν Cellini, αἱ ιδέαι περιδινούνται ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ.

» Ἡσθάνομην ἀνάκούφισιν, κατασκοπεύων ὡς ἐρω-
» μένην τὸν φονεύσαντα τὸν ἀδελφόν μου πυροβολητήν...

» Παρατηρήσας ὅτι ἡ μεγάλη ἐπιθυμία, τὴν ὁποίαν εἶχον
» νὰ βλέπω αὐτὸν συνεχῶς, μοῦ ἀφήρει τὸν ὕπνον καὶ
» τὴν ὄρεξιν, ἄγουσα εἰς κακὴν ὁδόν, ἀπεφάσισα νὰ
» ἀπαλλαγῶ τῆς βασάνου ταύτης, ἀδιαφορῶν ἂν ἡ τοι-
» αὐτὴ ἐπιχείρησις ἦτο ἥκιστα ἐπαινετὴ.

» Ἐπλησίασα ἐπιδεξίως πρὸς αὐτόν, φέρων μέγα
» ἐγχειρίδιον παρεμφερές πρὸς κυνηγετικὴν μάχαιραν.
» Ἦλπιζα κτυπῶν πλαγίως νὰ ἀποκεφαλίσω αὐτόν, ἀλλὰ
» μετεστράφη τοσοῦτον ζωηρῶς, ὥστε τὸ ὄπλον μου
» ἔψαυσε τὸν ἀριστερὸν μόνον ὤμον καὶ ἔθραυσε τὸ
» ὄστον. Ἠγέρθη, ἀφῆκε νὰ πέσῃ τὸ ξίφος αὐτοῦ καὶ
» ὑπὸ τῆς ὀδύνης κατατρουχόμενος ἤρχισε νὰ τρέχῃ. Κα-
» ταδιώξας κατέφθασα αὐτόν εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων
» βημάτων καὶ ὕψωσα τὸ ἐγχειρίδιόν μου ὑπεράνω τῆς
» κεφαλῆς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐταπείνωσε πρὸς τὰ κάτω,
» ὥστε τὸ ὄπλον μου εἰσέδυσσε μεταξὺ τοῦ ἰνίου καὶ τοῦ
» τραχήλου τοσοῦτον βαθέως, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ
» ἐξαγάγω αὐτό».

Τὸ γεγονός τοῦτο καταγγέλλεται εἰς τὸν πάπαν, ἀλλὰ λαμβάνει πρόνοιαν νὰ κατασκευάσῃ ὡραῖά τινα σκεύη χρυσᾶ, πρὶν μεταβῆ εἰς τὸ ἀνάκτορον. «Ὅτε ἐνεφανίσθη
» ἐνώπιον τοῦ πάπα, μοὶ ἔρριψεν ἀπειλητικὸν βλέμμα,
» ὅπερ μοὶ ἐπροξένησε τρόμον· ἀλλ' ἅμα εἶδε τὸ ἔργον
» μου ἔγινεν ἰλαρός». Ἄλλοτε δέ, καὶ μετὰ φόνον ἄλλον
» ὀλιγώτερον συγγνωστόν, ὁ πάπας ἀποκρίνεται τοῖς φί-

λοις τοῦ φονευθέντος ὑπὸ τοῦ Cellini. «Μάθετε ὅτι ἄνθρωποι ἔξοχοι ἐν τῇ τέχνῃ, ὡς ὁ Cellini, δὲν ὑποβάλλονται εἰς τοὺς νόμους, αὐτὸς δὲ ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου, διότι γινώσκω πόσον ἔχει δίκαιον». Τοῦτο καταδεικνύει μέχρι τίνος βαθμοῦ ἢ ἕξις τοῦ φόνου ἦτο τότε ἐρριζωμένη ἐν Ἰταλία. Ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς πολιτείας, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ θεωρεῖ φυσικὸν δικαίωμα τὴν αὐτοδικίαν καὶ καλύπτει τὸν φονέα διὰ τῆς ἀδιαφορίας ἢ τῆς ἐπεικειάς, διὰ τῆς ἀμεροληψίας ἢ τῆς συγγνώμης αὐτοῦ. Ἐκ τῆς τοιαύτης ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς καταστάσεως πολλὰ εἶναι τὰ παρεπόμενα ἐν τῇ γραφικῇ. Καὶ πρῶτον οἱ ἄνθρωποι τῶν χρόνων ἐκείνων ἀναγκάζονται νὰ σπουδάζωσι περὶ τι, ὅπερ ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν, διότι δὲν βλέπομεν αὐτὸ πλέον, οὐδὲ προσέχομεν εἰς αὐτὸ τὸν νοῦν, τουτέστι τὸ σῶμα, τοὺς μυῶνας καὶ τὰ διάφορα τοῦ κινουμένου σώματος σχήματα. Διότι τότε ὁ ἀνὴρ, ὅσον ἐπίσημος καὶ ἂν ἦτο, ἐθεώρει καθήκον νὰ εἶναι ἐξησκημένος εἰς τὰ ὅπλα, γινώσκων τὸν χειρισμὸν τοῦ ξίφους καὶ τοῦ ἐγχειριδίου πρὸς ἄμυναν· ἐπομένως, χωρὶς νὰ σκεφθῆ, ἐντυπῶν εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς πάντα τὰ σχήματα τοῦ δρωῦτος ἢ μαχομένου σώματος. Ὁ κόμης Baltazar de Castiglione ποιούμενος τὴν περιγραφὴν τῆς εὐ ἠγμένης πολιτείας ἀπαριθμεῖ τὰς ἀσκήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ καλῶς ἀνατεθραμμένος ὀφείλει νὰ καταστῆ ἔμπειρος. Θέλετε ἰδεῖ ὅτι οἱ εὐπατρίδαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔχουν τὴν ἀγωγὴν, καὶ ἐπομένως τὰς ιδέας ὄχι μόνον ξιφοδιδασκάλου, ἀλλὰ καὶ ταυρομάχου, γυμναστοῦ, ἵπποκόμου καὶ πλάνητος ἵππότη.

«Θέλω τὸν ἡμέτερον αὐλικὸν τέλειον ἵππεα ἐπὶ παν-
 » τὸς ἐφιππίου καὶ ἐπειδὴ ἰδιάζουσα τῶν Ἰταλῶν ἀρετῇ
 » εἶναι νὰ διοικοῦν καλῶς ἵππον διὰ τοῦ χαλινουῦ, νὰ
 » διευθίνουν κατ' ἀρχὴν πρὸ πάντων ἵππους ἀτιθιά-
 » σους, νὰ ἀκοντίζουν ἐφορμῶντες, νὰ μονομαχοῦν ἐφιπ-
 » ποι, ἃς εἶναι ἄριστος ἐν τοῖς Ἰταλοῖς.

» Ὡς πρὸς τοὺς ἀγῶνας, τοὺς διαξιφισμούς, τὰς ἰπ-
 » ποδρομίας, ἔστω οὐχὶ χείρων τῶν ἀρίστων Γάλλων...
 » Διὰ τὰ κάμνη εὐκόλα χρῆσιν τῶν ἀγγεμάχων ὄπλων,
 » διώκη τὸν ταῦρον, βάλλη δόρατα καὶ λόγχας, ἅς εἶναι
 » ἱκανὸς ὡς Ἴσπανός. Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ γινώσκῃ
 » τὸ ἄλμα καὶ τὸν δρόμον. Ἐτέρα εὐγενῆς ἀσκήσις εἶναι
 » ὁ διασφαιρισμός, καὶ δὲν θεωρῶ ἥττονα ἀρετὴν τὴν
 » ἄνευ πτερονιστήρων ἔφιπτον περιέλασιν».

Ἄν εἶναι ταῦτα ἀπλᾶ παραγγέλματα, περιοριζόμενα
 ἐν τοῖς διαλόγοις καὶ τοῖς βιβλίοις· ἐπραγματοποιοῦν
 αὐτὰ τοιαῦτα τὰ ἦθη τῶν ἐπισημοτάτων ἀνδρῶν. Ἰου-
 λιανὸς ὁ ἐκ Μεδίκων, ὁ ὑπὸ τῶν Pazzi δολοφονηθεὶς,
 ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ βιογράφου αὐτοῦ ὄχι μόνον διὰ τὴν
 ποιητικὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ εὐφυΐαν,
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν δεξιότητα εἰς τὴν ἵππασίαν, τὴν πάλην
 καὶ τὸ ἀκόντιον. Καίτοι μέγας δολοφόνος καὶ μέγας πο-
 λιτικός, εἶχε τὰς χεῖρας στιβαρὰς ὅσον καὶ τὴν διάνοιαν
 καὶ τὴν θέλησιν. Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ δεικνύει ἄνδρα εὐγενῆ,
 ἡ δὲ ἱστορία διπλωμάτην, ἀλλ' ἡ ἰδιαιτέρα αὐτοῦ βιο-
 γραφία τὸν παρίστα κομψαστὴν, οἷους βλέπει τις ἐν
 Ἰσπανίᾳ, ὅθεν ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατήγετο. « Ἄγει τὸ
 » εἰκοστὸν ἔβδομον τῆς ἡλικίας, λέγει σύγχρονός τις, εἶναι
 » κάλλιστος τὸ σῶμα, ὁ δὲ πάπας, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, φοβεῖ-
 » ται πολὺ αὐτόν. Ἐφόνευσεν ἕξ ταύρους ἀγροίους, μαχό-
 » μενος ἔφιππος διὰ τῆς λόγχης, ἐνὸς δὲ ταύρου διέρρηξε
 » τὸ κρανίον διὰ μιᾶς πληγῆς».

Ἐξετάσατε ἀνθρώπους τοιαύτης ἀγωγῆς, ἔχοντας
 τὴν πείραν καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς πάσας τὰς σωματικὰς
 ἀσκήσεις· εἶναι πάντες προπαρεσκευασμένοι, ἵνα κατα-
 νοήσωσι τὴν παράστασιν τοῦ σώματος, τουτέστι τὴν γρα-
 φικὴν καὶ τὴν γλυπτικὴν· κορμὸς κυρτός, μηρὸς κεκαμ-
 μένος, βραχίων ὑψούμενος ἢ ἐξοχὴ τένοντος, πᾶσαι αἱ
 κινήσεις καὶ τὰ σχήματα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἐξε-
 γείρουσιν εἰς αὐτοὺς εἰκόνας ἐσωτερικὰς καὶ προηγουμέ-

νας. Δύνανται νὰ σπουδάζουν τὰ μέλη, καὶ εὐρίσκονται γνῶσται τούτων ἐξ ἐμφύτου ῥοπῆς, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπεύουν.

Ἐξ ἄλλου ἢ ἔλλειψις δικαιοσύνης καὶ ἀστυνομίας, ὁ ἐνεργὸς βίος, ἢ ἀδιάκοπος παρουσία τοῦ ἐσχάτου κινδύνου, πληροῦν τὴν ψυχὴν παιθῶν δραστηρίων, ἀπλῶν καὶ μεγάλων. Τέρεται ἐπομένως αὕτη μὲ τὴν ζωηρότητα, τὴν ἀπλότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν σχημάτων καὶ εἰκόνων, διότι ὁ ἔρωσ πρὸς τι πηγάζει ἐκ τῆς συμπαθείας, ἵνα δὲ καὶ ζωγραφικὸν ἀρέση εἰς ἡμᾶς, πρέπει ἢ ἔκφρασις αὐτοῦ νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ἠθικὴν ἡμῶν κατάστασιν.

Τέλος δὲ καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἢ εὐαισθησία εἶναι ζωηροτέρα, πιεζομένη ἐσωτερικῶς ὑπὸ πασῶν τῶν ἀπειλῶν, αἵτινες περιβάλλουν τὸν ἀνθρώπινον βίον. Ὅσοφ πλειότερον ὁ ἄνθρωπος ἐπόνεσεν, ἐφοβήθη ἢ ἐθλίβη, τόσῳ πλειότερον φέρεται πρὸς τὴν χαράν. Ὅσοφ πλειότερον ἢ ψυχὴ αὐτοῦ ἔγινεν ἔρμαιον ἐναγωνίων μεριμνῶν ἢ ζοφερῶν μελετῶν, τόσῳ μεγαλυτέραν αἰσθάνεται ἡδονὴν πρὸ τοῦ ἁρμονικοῦ καὶ εὐγενοῦς κάλλους. Ὅσοφ πλειότερον ἐκτείνεται ἢ χαλιναγωγεῖται, ἵνα καταβάλλῃ ἐνέργειάν τινα ἢ ὑποκριθῇ, τοσοῦτῳ μᾶλλον χαίρει, ὅταν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἄνετον ἐλευθερίαν· ἤρεμος καὶ ἀνθηρὰ Παναγία ἐν τῇ ζωθῆκῃ, εὖρωστον σῶμα νεανίου ἐν τῇ πινακοθήκῃ, ἐπισύρουν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εὐαρεστώτερον μετὰ τραγικὰς φροντίδας καὶ πένθιμα ὄνειρα. Ὁ εὐκόλος, ἀνειμένος, πολλαπλοῦς διάλογος ἀπαύστως ἀνακαινιζόμενος καὶ μεταβαλλόμενος δὲν ὑπάρχει, ἵνα διασκεδάσῃ τὰς λύπας αὐτοῦ· εἰς τὴν σιγὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν περιβάλλεται, διαλέγεται ἐνδομύχως πρὸς τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα· καὶ ὁ συνήθης σοβαρὸς βίος, ἢ πληθὺς τῶν κινδύνων καὶ ἢ δυσκολία τῶν διαχύσεων αὐτοῦ καθιστᾷ λαμπροτέρας καὶ καθαρωτέρας τὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας δίδουν εἰς αὐτὸν αἱ τέχναι.

" Ἄς πειραθῶμεν νὰ συλλέξωμεν τοὺς διαφοροὺς τούτους χαρακτηῆρας· καὶ ἄς ἐξετάσωμεν ἔνθεν μὲν σύγχρονον πλούσιον καὶ πεπαιδευμένον, ἔνθεν δὲ μέγαν ἄρχοντα τοῦ ἔτους 1500, ἀμφοτέρους ἐκ τῆς τάξεως, ἐν ἣ ἤ ζητεῖτε δικαστάς. Ὁ ἡμέτερος σύγχρονος ἐγείρεται τὴν ὀγδόην τῆς πρωίας, φορεῖ τὸ κατοικίδιον αὐτοῦ ἱμάτιον, λαμβάνει τὴν σοκολάταν, μεταβαίνει εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἀνακινεῖ ἔγγραφά τινα παλαιωμένα, ἐὰν ἔχη ὑποθέσεις, ἢ φυλλομετρεῖ βιβλία τινὰ νέα, ἐὰν εἶναι ἄνθρωπος τοῦ κόσμου· μετὰ τοῦτο τὸ πνεῦμα ἔχων ἀτάραχον, ἤσυχον, ἀφ' οὗ περιπατήσῃ ὀλίγον ἐπὶ παχέος τάπητος καὶ προγευματίσῃ ἐν κομψῷ δωματίῳ θερμοτάτῳ, ἐξέρχεται εἰς τὴν λεωφόρον, ῥοφᾷ τὸ σιγάρον αὐτοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὴν λέσχην πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων, διαλέγεται περὶ φιλολογίας, περὶ μετοχῶν τοῦ χρηματιστηρίου, περὶ πολιτικῶν ἢ περὶ σιδηροδρόμων. Ἐπιστρέφων οἴκαδε, ἔστω καὶ πεζῇ καὶ τὴν πρώτην τῆς πρωίας ὥραν, γινώσκει κάλλιστα ὅτι ἡ λεωφόρος βρίθκει ἀστυνομικῶν κλητήρων καὶ οὐδένα διατρέχει κίνδυνον. Ἔχει τὸ πνεῦμα ἤσυχον καὶ κατακλίνεται διανοούμενος ὅτι τὴν ἐπαύριον θέλει ἐπαναλάβει τὰ αὐτά. Τοιοῦτος εἶναι ὁ σήμερον βίος. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος τί εἶδε, σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ σῶμα! Μετέβη εἰς τὰ ψυχρὰ λουτρά, ἐθεώρησε τὴν βορβωρώδη ἰλύν, ὅπου συγκυλίωνται πᾶσαι αἱ ἀνθρώπιναι δυσμορφίαι· ἴσως ἐὰν εἶναι περίεργος, τρεῖς ἢ τετράκις καθ' ὅλον τὸν βίον ἐθεώρησεν ἀθλητὰς χυδαίους, τὰ δὲ μᾶλλον γυμνὰ σώματα εἶδεν ἐν τῷ θεάτρῳ. Προκειμένου περὶ μεγάλων παθῶν, τίνας ὑπέστη δοκιμασίας; ἴσως κνησμοὺς ματαιότητος ἢ χρηματικὰς στερήσεις· ἔκαμεν ἀτυχῇ κερδοσκοπικὴν ἐπιχείρησιν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ δὲν κατέλαβε θέσιν, ἣν ἐπεδίωκεν· οἱ φίλοι αὐτοῦ εἶπον ὅτι στερεῖται πνεύματος· ἡ σύζυγος δαπανᾷ πολλά, ὁ δὲ υἱὸς ἐκτρέπεται εἰς ἀνοήτους πράξεις. Ἀλλὰ τὰ μεγάλα πάθη, ἅτινα διακυβεύουν τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ

τῶν οἰκείων, ἅτινα δύνανται νὰ θέσουν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος ἢ ἐν τῷ βρόχῳ, ἅτινα δύνανται νὰ τὸν ῥίψουν εἰς τὴν εἰρκτὴν καὶ τὸν φέρουν εἰς τὴν βάσανον καὶ τὴν καταδίκην, δὲν γινώσκει. Εἶναι ἄγαν ἥσυχος, ἀπολαύει ἀρκούσης προστασίας, ἐντροφᾶ ὅλως εἰς λεπτὰς καὶ εὐαρέστους συναισθήσεις· πλὴν τῆς σπανίας πιθανότητος μονομαχίας, συνοδευομένης ὑπὸ φιλοφρονητικῶν διατυπώσεων, ἀγνοεῖ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν ἀνθρώπου μέλλοντος νὰ φονεύσῃ ἢ νὰ φονευθῇ. Ἐξετάσατε ἐκ τοῦ ἐναντίου ἓνα τῶν μεγάλων ἀρχόντων, περὶ τῶν ὁποίων ἔκαμα λόγον ἀνωτέρω, τὸν Οὐλιβερέττον νιὲ Fernio, τὸν Ἀλφόνσον τῆς Ἑσθης, Καίσαρα τὸν Βοργίαν, Λαυρέντιον τὸν ἐκ Μεδίκων, τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτοὺς εὐγενεῖς, πάντας τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι. Πρωτίστη μέριμνα τοῦ εὐγενοῦς ἢ τοῦ ἱππότητος τῆς Ἀναγεννήσεως εἶναι νὰ ἀσκῆται πᾶσαν πρωίαν γυμνὸς μετὰ τοῦ διδασκάλου, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς φέρων ἐγχειρίδιον καὶ ξίφος διὰ τῆς ἐτέρας· οὕτως εἰκονίζεται εἰς τὰ ἔκτυπα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἰς τί δὲ ἀπασχολεῖ τὸν βίον καὶ τίς εἶναι ἡ κυρία αὐτοῦ τέρψις; Αἱ ἱππασίαι, αἱ προσωπιδοφορίαι, αἱ εἴσοδοι εἰς πόλεις, αἱ μυθολογικαὶ πομπαί, οἱ ἀγῶνες, αἱ ἡγεμονικαὶ ὑποδοχαί, ὧν μετέχει ἔφιππος μεγαλοπρεπῆ φέρων περιβολὴν, ἐπιδεικνύων τὰ τρίχαπτα, τὸν ἐκ σηρικῶν ὑφάσματος ἐπενδύτην, τὰ χρυσᾶ αὐτοῦ ποικίλματα, μεγαλοφρονῶν διὰ τὴν ὠραίαν αὐτοῦ παράστασιν καὶ τὸ ἄλκιμον ἦθος, διὰ τῶν ὁποίων μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους ἐπαυξάνει τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ. Ὅτε τὴν ἡμέραν ἐξέρχεται, φέρει συνήθως ὑπὸ τὸ κολόβιον πλήρη πάνοπλίαν· διότι πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἐξασφαλισθῇ κατὰ πάσης προσβολῆς δι' ἐγχειριδίου ἢ διὰ ξίφους, ἣν δύναται νὰ ὑποστῇ ἐν τῇ γωνίᾳ ὁδοῦ. Καὶ ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἥσυχος· αἱ λίθιναι καμπαὶ τῶν τοίχων, αἱ κιγκλιδωταὶ θυρίδες, ἢ στερεὰ κατασκευὴ πρὸς πόλεμον

πάσης τῆς οἰκοδομῆς, δεικνύουν ὅτι ἡ οἰκία ὡς θώραξ πρέπει νὰ ὑπερασπίζῃ τὸν κύριον αὐτῆς κατὰ πάσης βιαίας προσβολῆς. Τοιοῦτος ἄνθρωπος, ἔχων ἀσφαλῶς διὰ τῶν μοχλῶν τὰς θύρας κλεισμένας καὶ ἀτενίζων τὴν παρθενικὴν μορφήν ὡραίας ἑταίρας, Ἡρακλῆ, Πατέρα αἰώνιον, μεγαλοπρεπῶς ἐστολισμένον ἢ ἰσχυροὺς ἔχοντας τοὺς μυῶνας, εἶναι μᾶλλον ἰκανὸς παρὰ ὁ ἄνθρωπος ὁ νεώτερος νὰ κατανοήσῃ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν σωματικὴν τελειότητα. Αἰσθάνεται ἄνευ ἀγωγῆς τοῦ ἐργαστηρίου ἐξ ἀκουσίας συμπαθείας τὰς ἥρωικὰς γυμνότητας καὶ τὰ τεράστια συμπλέγματα τῶν μυῶνων τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τὴν εὐεξίαν, τὴν γαλήνην, τὸ ἀφελὲς βλέμμα Παναγίας τοῦ Ῥαφαήλ, τὴν ζῶσαν καὶ φυσικὴν ἔκφρασιν χαλκοῦ ἀγάλματος τοῦ Δονιζέτου, τὸ διίστροφον σχῆμα, τὸ παραδόξως θελκτικὸν εἰκόνος τοῦ Λεονάρδου ντὰ Βίντσι, τὴν μεγάλην ζωικὴν ἠδυπάθειαν, τὴν ἀνυπόμονον κίνησιν, τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἀθλητικὴν χαρὰν τῶν προσώπων τοῦ Τσιοργκόνι καὶ τοῦ Τισιανού.

ΣΤ'.

Κατάστασις πνεύματος γραφικῆ, τουτέστι μεταξὺ τῶν καθαρῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν καθαρῶν εἰκόνων κειμένη, χαρακτῆρες ἐνεργητικοὶ καὶ ἤθη βίαια, παρέχοντα τὴν γνῶσιν καὶ τὸν ἔρωτα τῶν καλῶν σωματικῶν σχημάτων, τοιαῦται αἱ τότε περιστάσεις, αἱ μετὰ τῆς ἰδιοφυΐας τῆς φυλῆς παραγαγοῦσαι ἐν Ἰταλίᾳ τὴν μεγάλην καὶ τελείαν γραφικὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Καταβῶμεν νῦν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ ἐργαστήρια· θέλομεν ἰδεῖ αὐτὴν γεννωμένην ἀφ' ἑαυτῆς. Δὲν εἶναι, ὡς παρ' ἡμῖν,